

แนวทางปฏิบัติ การสอบภาคปฏิบัติการรักษาทางศัลยศาสตร์

การสอบผ่าตัดฟันกรามคุดล่างซี่ที่สาม

1. วัตถุประสงค์ในการสอบ

เพื่อประเมินความสามารถของผู้สอบในการผ่าตัดฟันกรามคุดล่างซี่ที่สาม โดยพิจารณาความสามารถในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สามารถระบุข้อบ่งชี้ของการผ่าตัดฟันกรามคุดล่างซี่ที่สาม และประเมินความยากง่ายของการผ่าตัดฟันคุดได้
2. สามารถสัมภาษณ์ประวัติ ตรวจร่างกายผู้ป่วยเพื่อเตรียมสำหรับการผ่าตัดฟันกรามคุดล่างซี่ที่สามได้อย่างเหมาะสม
3. สามารถอธิบายภาวะแทรกซ้อนของการผ่าตัดฟันกรามคุดล่างซี่ที่สามให้ผู้ป่วยรับทราบได้อย่างถูกต้อง
4. สามารถเลือกและใช้เครื่องมือในการผ่าตัดฟันคุดได้
5. สามารถเลือกชนิด และปริมาณของยาชาเฉพาะที่ได้
6. สามารถเลือกวิธีการทำการฉีดยาเฉพาะที่ในช่องปากและประเมินการชาได้
7. สามารถปฏิบัติการผ่าตัดฟันคุดได้
8. สามารถจัดการแผลผ่าตัดก่อนการเย็บ และเย็บแผลได้อย่างเหมาะสม
9. ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control) ได้อย่างถูกต้อง
10. เลือกชนิดของยา และสั่งยาภายหลังการผ่าตัดฟันคุดได้
11. อธิบายข้อปฏิบัติภายหลังการผ่าตัดฟันคุดได้

2. คุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิ์สอบ

ผู้มีสิทธิ์สอบจะต้องมีประสบการณ์การผ่าตัดฟันกรามคุดล่างซี่ที่สามที่มีการกรอกระดูกและแบ่งฟันมาแล้วอย่างน้อย 1 ซี่

3. วิธีการสอบ

3.1 การเตรียมการสอบ

3.1.1 ลักษณะฟันที่ใช้สอบ

- 3.1.1.1 ผู้ป่วยได้รับการประเมินระดับ ASA class I หรือ II
- 3.1.1.2 ต้องเป็นฟันกรามคุดล่างซี่ที่สามที่จำเป็นต้องได้รับการผ่าตัดโดยการกรอกระดูกและแบ่งฟัน

3.1.2 การนัดหมายในการสอบ

- ให้ผู้สอบแจ้งความจำนงค์กับกรรมการผู้คุมสอบ ในแต่ละคาบนิสิต/นักศึกษาสอบได้ไม่เกิน 2 ยูนิตต่อกรรมการผู้คุมสอบ หนึ่งท่าน

3.1.3 เวลาที่ใช้สอบ ไม่เกิน 3 ชั่วโมง นับจากเริ่มการรับผู้ป่วย

3.2 ข้อปฏิบัติในการสอบ

- 3.2.1 ผู้สอบต้องแจ้งกรรมการผู้คุมสอบก่อนการสัมภาษณ์ประวัติ
- 3.2.2 กรรมการผู้คุมสอบเริ่มจับเวลาที่ใช้ในการสอบ
- 3.2.3 ผู้สอบสัมภาษณ์ประวัติ ตรวจร่างกาย แปลผลภาพรังสี และรายงานให้กรรมการผู้คุมสอบทราบ
- 3.2.4 ผู้สอบทำการฉีดยาชา ผ่าตัดฟันคุด และห้ามเลือดหลังการผ่าตัดฟันคุด
- 3.2.5 ผู้สอบเลือกยาและสั่งยา
- 3.2.6 ผู้สอบอธิบายคำแนะนำหลังการผ่าตัดฟันคุดให้ผู้ป่วยทราบ

3.3 ขั้นตอนการประเมิน และการให้คะแนน

กรรมการจะสังเกตและให้คะแนน ขณะที่นิสิต/นักศึกษาสอบผ่าตัดฟันคุด โดยประเมินความสามารถในส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์ประวัติและการตรวจร่างกาย ทางระบบ	ขั้นตอนหลัก/ major step
2. การตรวจภายในช่องปากและการแปลผลภาพรังสี	ขั้นตอนหลัก/ major step
3. การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการผ่าฟันคุด และการวางแผนการรักษา	ขั้นตอนหลัก/ major step
4. การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการผ่าฟันคุด และการสื่อสารกับผู้ป่วย	ขั้นตอนหลัก/ major step
5. การเลือกยาชา	ขั้นตอนรอง/ minor step
6. การฉีดยาชา	ขั้นตอนหลัก/ major step
7. การเลือกเครื่องมือ	ขั้นตอนรอง/ minor step
8. การเปิดแผ่นเหงือก	ขั้นตอนหลัก/ major step
9. การกรอกระดูก	ขั้นตอนหลัก/ major step
10. การแบ่งฟัน	ขั้นตอนหลัก/ major step
11. การนำฟันคุดออก	ขั้นตอนหลัก/ major step
12. การจัดการแผลผ่าตัดก่อนการเย็บ และการเย็บแผล	ขั้นตอนหลัก/ major step
13. การเลือกยาและการสั่งยา	ขั้นตอนรอง/ minor step
14. อธิบายข้อปฏิบัติภายหลังการผ่าฟันคุด	ขั้นตอนรอง/ minor step
15. ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control)	ขั้นตอนหลัก/ major step

3.4 เกณฑ์การตัดสินผล

ผู้สอบจะได้รับการตัดสินผลเป็นสอบผ่าน (Satisfied, S) หรือสอบไม่ผ่าน (Unsatisfied, U)

- ผู้สอบผ่าน คือ ผู้ที่สอบผ่านขั้นตอนหลัก (major steps) ทั้ง 11 ขั้นตอน และสอบผ่านขั้นตอนรอง (minor steps) ไม่น้อยกว่า 2 ขั้นตอน จากทั้งหมด 4 ขั้นตอน
- ผู้สอบไม่ผ่าน คือ ผู้ที่สอบไม่ผ่านขั้นตอนหลัก (major steps) อย่างน้อย 1 ขั้นตอน และ/หรือสอบไม่ผ่านขั้นตอนรอง (minor steps) มากกว่า 2 ขั้นตอน หรือเกิดข้อผิดพลาดร้ายแรงระหว่างการรักษา ผู้ได้ผลการประเมินเป็น U ต้องสอบใหม่

3.5 หลักฐานประกอบการสอบ

1. ภาพรังสีก่อนการรักษาของฟันที่จะผ่าตัดฟันคุด
2. หนังสือยินยอมให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามแบบฟอร์มของ ศปท.
3. แบบรายงานผลการสอบผ่าตัดฟันกรามคุดล่าง

หมายเหตุ

- ระหว่างการสอบ กรรมการผู้คุมสอบสามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้สอบได้กรณีเคสมีความซับซ้อน หรืออาจเกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย
- ข้อผิดพลาดร้ายแรงระหว่างการรักษาคือสิ่งที่เป็นผลเสียต่อผู้ป่วยอันไม่สมควรที่จะเกิดเช่น กรอไปโดนฟันซี่ข้างเคียง หรือทำให้ฟันซี่ข้างเคียงโยกจากการใช้เครื่องมือผิดวิธี หรือจ่ายยาที่ผู้ป่วยมีประวัติแพ้ เป็นต้น

เงื่อนไข/เกณฑ์การประเมิน และเกณฑ์ผ่านการสอบผ่าตัดฟันคุด

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา
1 การสัมภาษณ์ประวัติ และการตรวจร่างกาย ทางระบบ	Major	ระบอบการสำคัญ ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องและประเมินผู้ป่วยแบบองค์รวม ก่อนทำหัตถการได้	ไม่สามารถประเมินผู้ป่วยในประเด็นสำคัญได้
2 การตรวจภายในช่องปาก และการแปลผลภาพรังสี	Major	ตรวจสภาพเหงือก ฟัน และ อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการถอนฟัน และแปลผลภาพรังสี	ขาดข้อมูลที่สัมพันธ์กับการวินิจฉัย และการรักษา
3. การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ ในการผ่าฟันคุด และการวางแผนการรักษา	Major	ให้การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการผ่าฟันคุด ประเมินความยากง่าย ความเสี่ยงในการผ่าฟันคุด และวางแผนการรักษาได้	ระบุข้อบ่งชี้ในการผ่าฟันคุดไม่ได้
4 การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการผ่าฟันคุด และการสื่อสารกับผู้ป่วย	Major	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการผ่าตัดฟันคุด รวมถึงสื่อสารและปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเหมาะสม	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการผ่าตัดฟันคุดให้กับผู้ป่วยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม และสื่อสารหรือปฏิบัติกับผู้ป่วยไม่เหมาะสม
5 การเลือกยาชา	Minor	เลือกชนิดและขนาดที่เหมาะสมกับผู้ป่วย	ไม่สามารถให้เหตุผลในการเลือกยาชาได้
6 การฉีดยาชา	Major	ฉีดยาชา ประเมินระดับการชา และแก้ไขข้อผิดพลาดได้	ฉีดยาชาผิดตำแหน่ง ไม่สามารถประเมินการชาได้ หรือทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย
7 การเลือกเครื่องมือ	Minor	เลือกเครื่องมือได้เหมาะสม	นำเครื่องมือผิดประเภทมาใช้
8 การเปิดแผ่นเหงือก	Major	เปิดแผ่นเหงือกได้ตามแผน หรือเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย
9 การกรอกระดูก	Major	กรอกระดูกได้ตามแผน หรือเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย
10 การแบ่งฟัน	Major	แบ่งฟันได้ตามแผน หรือเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย
11 การนำฟันคุดออก	Major	สามารถแสดงกระบวนการใช้เครื่องมือสำหรับนำฟันคุดออกได้อย่างเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย
12 การจัดการแผลผ่าตัด และการเย็บแผล	Major	ทำความสะอาด ลบคมกระดูก แต่งเหงือก ห้ามเลือด และเย็บแผลได้ถูกต้อง	มีแนวโน้มทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด
13 การเลือกยาและการสั่งยา	Minor	เลือกยาที่จำเป็นต้องใช้หลังการถอนฟันได้ และสั่งยาได้ถูกต้อง	ไม่ได้จ่ายยาตามความเหมาะสม หรือสั่งยาไม่ถูกต้อง
14 อธิบายข้อปฏิบัติ ภายหลังการผ่าตัดฟันคุด	Minor	อธิบายการปฏิบัติตน และภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าฟันคุด ที่อาจเกิดขึ้นได้ถูกต้องและเหมาะสม	อธิบายไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา
15 ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control)	Major	ปฏิบัติโดยใช้ aseptic technique มี infection control ที่ดี และไม่มี contamination	มี contamination หรือมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับ aseptic technique

เงื่อนไข

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบไม่เกิน 3 ชั่วโมง นับจากเริ่มการรับผู้ป่วย

เกณฑ์การสอบผ่าน

- ต้องผ่านทุก Major 11 หัวข้อ และผ่าน Minor ไม่น้อยกว่า 2 หัวข้อ

ใบประเมินการสอบผ่าตัดฟันกรามคุดล่างซี่ที่สาม

วันที่ _____ เวลาเริ่มทำสอบ _____ เวลายุติการสอบ _____
ชื่อผู้สอบ _____ เลขที่ _____
ผู้ป่วยชื่อ _____ เลขที่บัตร _____ ฟันซี่ _____

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา	ผลประเมิน	
				ผ่าน	ไม่ผ่าน
1 การสัมภาษณ์ ประวัติและการตรวจร่างกาย ทางระบบ	Major	ระบอบการสำคัญ ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องและประเมินผู้ป่วยแบบองค์รวม ก่อนทำการหัตถการได้	ไม่สามารถประเมินผู้ป่วยในประเด็นสำคัญได้		
2 การตรวจภายในช่องปาก และการแปลผลภาพรังสี	Major	ตรวจสภาพเหงือก ฟัน และอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการถอนฟัน และแปลผลภาพรังสี	ขาดข้อมูลที่สัมพันธ์กับการวินิจฉัยและการรักษา		
3. การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดฟันคุด และการวางแผนการรักษา	Major	ให้การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดฟันคุด ประเมินความยากง่าย ความเสี่ยงในการผ่าตัดฟันคุด และวางแผนการรักษาได้	ระบุข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดฟันคุดไม่ได้		
4 การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดฟันคุด และการสื่อสารกับผู้ป่วย	Major	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการผ่าตัดฟันคุด รวมถึงสื่อสารและปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเหมาะสม	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการผ่าตัดฟันคุดให้กับผู้ป่วยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม และสื่อสารหรือปฏิบัติกับผู้ป่วยไม่เหมาะสม		
5 การเลือกยาชา	Minor	เลือกชนิดและขนาดที่เหมาะสมกับผู้ป่วย	ไม่สามารถให้เหตุผลในการเลือกยาชาได้		
6 การฉีดยาชา	Major	ฉีดยาชา ประเมินระดับการชา และแก้ไขข้อผิดพลาดได้	ฉีดยาชาผิดตำแหน่ง ไม่สามารถประเมินการชาได้ หรือทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย		
7 การเลือกเครื่องมือ	Minor	เลือกเครื่องมือได้เหมาะสม	นำเครื่องมือผิดประเภทมาใช้		
8 การเปิดแผ่นเหงือก	Major	เปิดแผ่นเหงือกได้ตามแผน หรือเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย		

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา	ผลประเมิน	
				ผ่าน	ไม่ผ่าน
9 การกรอกระดูก	Major	กรอกระดูกได้ตามแผน หรือเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย		
10 การแบ่งฟัน	Major	แบ่งฟันได้ตามแผน หรือเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย		
11 การนำฟันคุดออก	Major	สามารถแสดงกระบวนการใช้เครื่องมือสำหรับนำฟันคุดออกได้อย่างเหมาะสม	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย		
12 การจัดการแผลผ่าตัด และการเย็บแผล	Major	ทำความสะอาด ลบคมกระดูก แต่งเหงือก ห้ามเลือด และเย็บแผลได้ถูกต้อง	มีแนวโน้มทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด		
13 การเลือกยาและการสั่งยา	Minor	เลือกยาที่จำเป็นต้องใช้หลังการผ่าตัดฟันคุดได้ และสั่งยาได้ถูกต้อง	ไม่ได้จ่ายยาตามความเหมาะสม หรือสั่งยาไม่ถูกต้อง		
14 อธิบายข้อปฏิบัติภายหลังการผ่าตัดฟันคุด	Minor	อธิบายการปฏิบัติตน และภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดฟันคุดที่อาจเกิดขึ้นได้ถูกต้องและเหมาะสม	อธิบายไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม		
15 ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control)	Major	ปฏิบัติโดยใช้ aseptic technique มี infection control ที่ดี และไม่มี contamination	มี contamination หรือมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับ aseptic technique		
ผลการประเมิน			ผ่าน / ไม่ผ่าน		

เกณฑ์การสอบผ่าน ต้องผ่านทุก Major 11 หัวข้อ และผ่าน Minor ไม่น้อยกว่า 2 หัวข้อ

.....
(ลายเซ็นผู้สอบ)

.....
(ลายเซ็นอาจารย์)

แบบรายงานผลการสอบผ่าตัดฟันกรามคุดล่าง
การสอบเพื่อประเมินความสามารถด้านทักษะคลินิกทันตกรรม
เพื่อประกอบการขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม

ชื่อ นาย/นางสาว _____ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน _____

นิสิต/นักศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย _____

มีผลการสอบถอนฟันดังนี้ ผู้ป่วยชื่อ _____ เลขที่บัตร _____ ชีฟัน _____

ลำดับ	หัวข้อ	ประเภท	ผลการประเมิน	
			ผ่าน	ไม่ผ่าน
1	การสัมภาษณ์ประวัติและการตรวจร่างกาย ทางระบบ	Major		
2	การตรวจภายในช่องปาก และการแปลผลภาพรังสี	Major		
3	การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดฟันคุด และการวางแผนการรักษา	Major		
4	การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดฟันคุด และการสื่อสารกับผู้ป่วย	Major		
5	การเลือกยาชา	Minor		
6	การฉีดยาชา	Major		
7	การเลือกเครื่องมือ	Minor		
8	การเปิดแผ่นเหงือก	Major		
9	การกรอกระดูก	Major		
10	การแบ่งฟัน	Major		
11	การนำฟันคุดออก	Major		
12	การจัดการแผลผ่าตัด และการเย็บแผล	Major		
13	การเลือกยาและการสั่งยา	Minor		
14	อธิบายข้อปฏิบัติภายหลังการผ่าตัดฟันคุด	Minor		
15	ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control)	Major		

สรุปผลการสอบผ่าตัดฟันกรามคุดล่าง

☐ ผ่าน

☐ ไม่ผ่าน เนื่องจาก _____

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

คณะกรรมการสอบเพื่อประเมินความสามารถด้านทักษะคลินิกทันตกรรม
ตามคำสั่งคณะกรรมการเพื่อประเมินความสามารถทางด้านทักษะคลินิกทันตกรรม ที่/.....